

Posudek oponenta diplomního projektu Jiřího Follera

Ve svém posudku si dovolím téměř vynechat úvodní analýzy, ke kterým by se dal napsat samostatný posudek - velmi pochvalný. Snad jen (coby městský architekt jiného maloměsta) chci ocenit to, jak Jiří Foller vedle mnoha jiných analýz dokumentuje vývoj - tedy degradaci městské urbánní tkáně. V případě Vlašimi je to text a obrazová dokumentace, která vyznívá hořce a bezvýchodně. Odkud - kam město v minulém století kráčelo, ztráta hodnot, ztráta společenské hierarchie, ztráta duchovních, kulturních, a morálních dominant a fyzický otisk tohoto posunu v panoramatu města. Všichni o tom víme, ale přesto je klíčové nepřecházet bolest postkomunistické země ignorancí a zapomněním. Patologické změny měst a krajiny mít trvale před očima - jak nám to zde diplomant poctivě předkládá.

Jiří Foller navrhl divadlo pro město Vlašim - jeho rodné město, ke kterému má silný vztah. Domnívám se, že návrh divadla v centru Vlašimi má být především odpovědí na dvě otázky. Tedy: **“Čím má být maloměstské divadlo?”** a dále **“Co chce město Vlašim - co potřebuje toto konkrétní místo?”** Obě otázky spolu sice souvisí, ale je potřeba na každou z nich odpovědět zvlášť.

Pod prizmatem první otázky je možno projekt prohlásit bez nadsázky za skvělý. Domnívám se, že Jiří cílí velmi přesně. Maloměstské divadlo má být především otevřená struktura umožňující mnoho způsobů užívání. Chtěl bych ale přeci jen začít tím prvním - totiž divadlem. Dnešní studenti rádi dávají netypologické odpovědi. Škála staveb od polikliniky přes lázně po městskou knihovnu jsou velmi podobná schemata - funkčně “tekuté” - nestrukturované “platformy” jejichž centry jsou vždy “bezpohlavní” kavárny - kombinace dětinské naivity a představy o řádu světa z pozice konzumenta virtuální sociální sítě - ne tak zde. Jiří udržuje hlavní myšlenku - totiž divadlo, kolem kterého se tu vše točí. Divadlo není jen svévolným rozhodnutím partičky místních nadšenců nebo kulturního odboru radnice. Divadlo především má zůstat domovem dobrého dramatu, komedie, satiry, tragedií. Úkol divadla je v rovině morální - nastavit průměrné společnosti mentální zrcadlo elitní zábavy - od facebooku k Dostojevskému. Proto si figura návrhu Jiřího Follera ponechává typické vyvýšené provaziště a stupňovité hlediště. Tvar stropu sálu - v přiměřené podrobnosti schematu svislého řezu předkládá skicu akustického řešení. Řady sedadel nejsou geometricky vyklenuty s ohledem na potřebnou variabilitu užívání - tradiční frontální sál, jeviště uprostřed, kongresový sál, výstavní prostor, koncertní hala. Spolu s ostatními vlastnostmi projektu je právě variabilita užívání klíčem k dalším úvahám o realizovatelnosti a “udržitelnosti” takového podniku ve městě této velikosti. Přitom zároveň provoz divadla je tradičně rozdělen na “přední” a “zadní” dům - tedy pro diváky a pro herce. Navíc Jiří přidává dvě malé alternativní scény, každou z nich s konkrétním charakterem divadelní produkce. Jediné, co mi připadá opravdu hypotetické - byť na pohled vábivé - je “Shakespearovská” otevřená scéna - neumím posoudit, nakolik je reálné, že si občané Vlašimi oblíbí právě tento žánr a není-li tu riziko blížící se jistotě, že se z “díry” v domě stane problém údržby a dvoreček přebírající funkci skladu.

Rozvržení ostatních místností je logické a citlivé. Jen mi tu zcela chybí jakákoliv úvaha o prostorech pro vzduchotechniku, která bude prostorově náročná a v další fázi projektu vzhled stavby zásadně změní. Můj komentář se pozvolna přesune k druhé otázce - tedy hodnocení toho, jak se dům vyrovnává s místem, co místu přináší.

Jiří si to možná plně neuvědomil a snad vedla ho intuice. Jeho koncept je ale něčím, co sám zná a známe všichni, je totiž velmi starý, byť tu oblečený do současného prostorového a tektonického schematu. Je to vlastně na českém venkově tradiční model "hospody se sálem vzadu" - zde kavárna a divadlo, kanceláře spolku, atelier atd. Hospoda - kavárna (to je úplně jedno) je správně na nároží, dává štamgastům nebo hipsterům výhled do uličního prostoru ale i na řeku. Krásně je pojaté nábřeží. K řece bude znovu přístup z ulic města, bude možné si zchladit nohy, občerstvit se v tomto krásném místě. Veliké pobytové schodiště se jistě dočká přízně místních dětí, studentů středních škol, výletníků, a stane se místem setkávání napříč generacemi. Pojednání uličních prostorů je náznakové - ale kultivované, veřejné parkování nezvyklé, ale řešené ve prospěch místa.

Celek hmotového uspořádání stavby vnímám jako dobrý, výšky, uliční čáry, pozice vstupů - vše je "v pořádku" adekvátní pro místo. Moje kritika se bude týkat především drobnější tektoniky stavby. Čistota navrženého řešení je mi "málo". Není mi jasné - respektive nejsem předvedčen o tom, že je to "tím pravým" pro Vlašim. Čím je ten dům místní? Ale i kdybychom přistoupili na to, že tedy není místní nebo regionální, a že architektura je - smí i po 100 letech vlády modernismu být "mezinárodní" - nebo může souběžně s kontextuálními proudy jako mezinárodní přezívat. I při tomto předpokladu pro mě návrh není ani "Koolhaasovskou" krabicí plnou střeštěných nápadů, ani tichým "Sizovským" světem hledání "zednických" krásných forem. Nerozumím záměru - nevím, proč je parter bez náznaku portiku, bez bližší definice vstupu do veřejné stavby - s výjimkou malého "očička" v patře. Nemám dojem, že to stačí. Když navíc zůstanu u zkratkovitého hodnocení typu Koolhaasovský nebo Sizovský - zcela nerozumím, proč jsou na straně k řece vsazeny do hmoty stavby ty dvě skleněné krabice ochozu kavárny a atelieru - z nichž první dokonce ulamuje kus hlavního nároží. Tento moment považuji za nejslabší z celého projektu. Ostatní tektonika totiž není dost jednoduchá na to, aby tento zásah byl na první pohled čitelný jako jednoznačný tektonický záměr. Kdybych měl svoji kritiku shrnout - koncept stavby je vynikající, ale na to, aby se z konceptu stala skvělá architektura bych odhadoval, že bylo potřeba ještě několik měsíců soustředění.

Celkově hodnotím diplomní projekt Jiřího Follera s uvedenou výhradou jako zdařilý.
Doporučuji práci k přijetí a hodnocení známkou B.

V Liberci 4-5.6.2021

Jan Světlík